



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Vera Concilii Tridentini Historia**

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

**Pallavicino, Sforza**

**Antverpiae, 1670**

Capvt XI. Quæ Fisci Cæsarei administri in Bononiensi Conilio contestati  
sint, & quid ipsis responsum.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11665**

1548.

fuerat, & quæ apud Christiani nominis nationes in comperto erant. Quapropter tum re ipsâ per se spectatâ, tum animo & ad eorum grauitatem ac moderationem, & ad Cæsaris sapientiam pietatemque conuerso, suspicari se non posse, eorum quemquam non rectam viam, ipsorumque vestigiis dignam probaturum. Quod si tamen aduersus Apostolicæ Sedis auctoritatem consilia susciperentur, se profectò non eum esse, qui prohibere posset, quò minus in illam, tamquam in domum aliquam descenderet pluuia, inundarent flumina, irruerent venti; cum retineret memoriâ, ea cuncta euentura, perinde ac summus illius Domus Architectus, iam tum cum iaceret fundamenta, prædixerat: non tamen posse ipsius ruinam dissolutionemque pertimescere, satis gnarum, eam supra firmam petram esse fundatam: timere se potius iis, & illorum vicem dolere, qui minime deterriti veteribus ac nouis quorumcumque hominum exemplis, qui per varios conatus, grauiaque à Deo inflicta supplicia, in eam domum cœperant impetum facere, in huiusmodi consilia ibant præcipites; mallentque manifesto periculo cum totius Ecclesiæ perturbatione seipfos obicere, dum euertere conabantur Diuinum ædificium quacumque ætate oppugnatum, numquam expugnatum ab impiis, quàm in vna eademque domo, & in pulchritudine pacis concorditer cum Pontifice viuere, à quo semper fuerant inuitati, & tunc maximè inuitabantur. Se proinde eos hortari, vt hæc præstarent, atque à suis conuentibus consilia his aliena, nullique profutura procul haberent; id verò pro Fide ac pietate, quam semper ipsi præ se tulerant, in præsentia sibi polliceri. Ita nempe blandè temperamus iniectas in magnos viros nostri Diuini que supplicij minas ob imminens ipsorum facinus, dum profiteamur retineri nos ab agnita in illis probitate, ne illud admittendum putemus.

## C A P V T X I.

*Quæ Fiscii Cæsarei administri in Boroniensi Concilio contestati sint, & quid ipsis responsum.*

**H**Æc velitationes dici possent, præ grauioribus conflictibus 1 postea exortis, quorum se mendosissimè consciuum Suauis ostendit. Ceruinum ipse vnâ cum collega inducit in generalem quemdam congressum Bononiæ habitum postridie Idus Ianuarias; eo scilicet tempore, quo Ceruinus duobus antè mensibus Bononiâ discesserat: ac planè proximâ superiori hebdomadâ Pontifex in Senatu statuerat, vt quamuis ille Romæ degeret, Legati mu- nus

# 9. Januarij  
1548. ex A-  
ctis Consi-  
stor.

nus retineret : nec ad Synodum regressus est, nisi vigesimo secundo Ianuarij; quod ex Diario & Actis constat. Sed erratum Suauis ortum ex eo duxit, quòd ipse solam contestationem mox recensendam legerit, quæ de Legatis plurimum numero loquitur, utpote in Aula Cæsaris confecta, ac multò antea Procuratoribus tradita : quod itidem ignorans Suauis, iterum labitur, narratque, à Cæsare, postquam is de redditis Mendozæ responsis factus est certior, hos fisci Procuratores Bononiam ad contestandum missos fuisse; cum reuerà hi multò antea illuc peruenerint, sicuti alibi memorauimus, hoc est quinto Nouembris; <sup>b</sup> eorumque facultas à Cæsare Augusta

<sup>b</sup> Constat ex Diariis Mafarelli, & ex epistola Legatorum, eodem vesperi scripta; & ex variis litteris Montani ad Ceruinum, postquam abierat.

2 Carolus itaque cognitis quæ Mendoza gesserat, hos Procuratores iussit ad contestandum progredi. Etenim satis intelligebat, obiectas Tridentinæ reuersioni difficultates esse insuperabiles; cum exploratum sibi esset, Præstantes, nonnisi per vim ad eam obsequendi generatim Concilio rationem adductos, adhuc sub illis vocibus, *Concilij liberi, Christiani ac legitimi*, id ipsum intellecturos quod semper intellexerant, ac declarauerant in responsionibus ab illis aliàs redditis, cum solutas habentes manus, linguam quoque soluere fidenter poterant; præsertim verò, quòd peruicaciter reiciebant promulgata iam Decreta de libris Canonicis, de peccato Originali, de Iustificatione, ac de Sacramentis, quibus Decretis ipsorum hæresis funditus euertebatur; adeoque in ea quam diximus declaratione, disertis verbis locuti sunt de Concilio Tridenti celebrando, non de iam celebrato. Quamobrem Cæsar acceptis primis responsionibus, Oratori suo Romæ traditis, <sup>c</sup> quòd scilicet eius postulatio ipsius Concilij sententiæ committeretur, præuidit huiusmodi conditionem quæsitum iri, quam ipse minime præstari posse pernoscebat; vnde eò illi molestior erat, quòd magis rationi consentanea videbatur, spectatis veterum Patrum doctrinâ, & certâ Ecclesiæ veracitate; quippe simul spe voti, simul communi in ea causa fauore excidebat: imò Pontifex, animaduerso huiusce clypei robore, nihil habuit antiquius, quàm ne quidquam illi detraheret. Idcirco quamquam non æquè firma sint Conciliorum Decreta, quæ ad morum disciplinam, ac ea quæ ad Fidei definitiones spectant; tamen, ut ostenderet recipi à se quòd in se erat, ea omnia

<sup>c</sup> Litteræ Sfondrati ad Farnesium, vltimo Octobris 1547.

1548.  
d Litteræ  
Cerinii ad  
Montanum,  
21. Decem-  
bris 1547.

quæ Synodus vel cum Aula suæ incommodo statuerat paulò antea in eo postremo cœtu, quem *Gratiæ signaturam* vocant, <sup>d</sup> velle se illa seruari professus est; iniunxitque Pontificiarum Concessionum Præfecto, quem *Datarium* appellant, vt ea quemadmodum inceperat exequeretur. Ex altera parte, cum Patres Cæsari denuntiarent, nisi intra iustum temporis spatium quinque capita iam proposita declararentur, ad reliqua Decreta se progressuros; volebat Cæsar minis saltem, metuque schismatis cohibere, ne id conficerent quod existimationi suæ minus conducere, sui que consilij texturam discinderet. Itaque ad minacem contestationem, maximum veluti tormentum, per sui fisci Procuratores in Concilio, & in Senatu per Mendozam rursus explodendum, se conuertit.

Ex Actis, &  
ex litteris  
Montani ad  
Farnesium,  
17. Ianuarij  
1548. Man-  
data Cæsaris  
Procuratori-  
bus data, eo-  
rumque con-  
testatio, exiat  
in volumine  
Instru-  
tionum in Arch.  
Vatic.  
f Data  
22. Augusti  
an. 1547.

Aderant Bononiæ huiusce rei causâ Franciscus Vargas Castella-  
ni fisci Procurator, & Martinus Soria Velascus; qui ad generalem  
conuentum <sup>e</sup> 16. Ianuarij habitum accedentes, vt ibi audirentur  
postularunt. Res ad suffragia deducta, à plerisque Præsidi commisi-  
sa. Is verò, ne in se ac Pontificem, cuius mandatis regi credebatur,  
inuidiam repulsæ conuerteret, homines admisit. Illi exhibue-  
re Concilij scribæ, ac mox recepere, tradita sibi mandata, <sup>f</sup> in qui-  
bus habebatur: Cùm Cæsar Religionis & Ecclesiæ causâ contestari  
cogeretur aduersus quosdam, qui se Legatos Apostolicos nuncupa-  
bant, & aduersus quemdam Præsulum conuentum Bononiæ con-  
gregatum, qui Concilij nomen prætendebat; id verò per se ipsum  
efficere ob locorum distantiam minimè posset, duos, quos iam no-  
minauimus, Procuratores suos ad id ipsum exequendum à se fuisse  
constitutos. Institerunt postea, vt scribæ ac testes, quos ipsi addu-  
xerant, admitterentur: verùm Procuratoribus abire iussis, super  
ea quoque petitione Patres sententiam rogati, inter se discordarunt:  
alij id ipsis, quippe quod nihil officeret, indulgendum putabant;  
alij plures repugnabant, adducto Senatus Pontificis exemplo, quò  
numquam exteri scribæ testisque admittuntur, ne fides tam augu-  
sti conuentus suspecta videretur; idem in Concilio seruandum,  
eoque maiori auctoritatis custodiâ, quò acrius impugnabatur per  
eam actionem, quâ sibi veri Concilij dignitas adimebatur. Decre-  
tum est, vt ea deliberatio biduo prorogaretur, quò Patres qui abe-  
rant, acciti sententiam ferrent: cum enim res improuiso contigisset,  
cæcus ille non admodum frequens fuerat. Sed Procuratores  
eam responsionem per Materanum ac Naxiensem ipsis redditam  
reiecerunt, acriter esflagitantes, vt eo die audirentur. Alia sunt agi-  
tata consilia: ac demum quia in eo pariter magna pars Patrum rem in  
Legato

Legato reponerat: is verò prudentiæ documentum rebatur, à molesto agendi modo erga Principes cautissimè abstinendum, vbi abstinere ab opere ipsis molesto nefas est, Procuratorum testes ac scribas admisit; ita tamen, vt his minimè liceret quidquam seorsim in acta legitimè referre, sed solum id vnà cum scribis Concilij facerent. Itaque bini scribæ & quini testes vtrimque sunt admissi.

4 Ac primo quidem à Concilij scriba recitata est nomine Concilij huiusmodi cautio: Tamen nullo iure cogentur Patres Cæsaris Procuratores audire, vt qui mandato Cæsareo ad quemdam minimè legitimum Episcoporum conuentum, non ad verum illud & Oecumenicum, legitimeque congregatum Bononiæ Concilium missi fuerant; tamen ne vniquam obtendi posset, non fuisse illic omnibus liberam accedendi loquendique facultatem, placere Synodo, vt auderentur: velle tamen, vt per hoc nec ipsi, nec ipsorum dicta factaque comprobata censerentur, nec quidquam iuris ademptum Concilio, quo minus sua Decreta prosequeretur, nec vlla iuris facta Cæsari accessio. Vargas petiit, vt fide publicâ constaret, nonnisi eâ interpositâ cautione fuisse sibi permissum scribas ac testes adducere: mox illum, sicut ipse appellabat, conuentum hortatus est, vt ad ea, quæ dicturi erant, animum adiceret, ac Cæsari satisfaceret: & incommoda, quæ, si aliter fierent, impendebant, proposuit, professus, nihil à se mandatis à Cæsare acceptis adiectum iri. Atque vt ille orationem orsus est hisce verbis, *Adsumus hic nos legitimi Cæsaris Procuratores*, ita Montanus interpellauit; *Adsum hic ego pariter verus Legatus veri & indubitati Pontificis, & adsunt hi sanctissimi Patres Concilij legitimi & Oecumenici, coacti translatique legitimè ad Dei gloriam, & Ecclesie bonum.* Tum à Concilij Promotore, & à Præsidente cautiones iteratae sunt; ac deinde Vargas mandata Cæsaris tradidit Massarello, qui Synodo à secretis erat, eaque altâ voce recitauit. Postea ab altero Procuratore Martino Velasco prolixâ contestatione perlectâ; vbi renarrato Cæsaris studio, quo tum apud superiores Pontifices, tum apud Paulum semper contenderat, vt malis publicis remedium per sacrosanctam Synodum admoeretur, dicebatur, delectum fuisse ad eam habendam Tridentum, quippe urbem Ordinum Comitibus ac Principibus comprobata, simulque liberam, & cunctis nationibus commodam: tum translatio tamquam præcipiti consilio facta, rationi minimè consentanea planeque irrita incusabatur. Recensabantur noua Cæsaris apud Pontificem postulata, inquit à Pontifice consilium, quod à cœtu Bononiensi acceperat; quodque subdolum, vanum, captiosum, &  
à Roma-

1548.

à Romano Pontifice repudiandum dicebatur; & tamen ab illo susceptum: imò in litteris Bononiam missis, atque in responsione Cæsari reddita eam seiunctionem, adeò Christiano generi perniciosam, translationem fuisse appellatam, illum verò non legitimum conuentum, Synodum Oecumenicam; tantumque illi auctoritatis tributum, quantum ipsi Episcopi, & ij, qui sibi titulum auctoritatemque Legatorum Apostolicorum assumebant, eidem cœtui arrogauerant. Post hæc rationes fusè afferebantur, quas aliàs memorauimus, aduersum Concilij migrationem; cum præsertim ad urbem in media Italia, & in Pontificis dominatu sitam Patres venissent: quæ sedes cum posset meritò ab omnibus recusari, selecta videbatur non ad prosequendum, sed vel ad obruncandum, vel ad pertractandum ipsorum arbitratu Concilium. Cum itaque & proprium & vetus Cæsarium munus esset Ecclesiæ patrocinari, & Carolus Quintus ad eam in suis ditionibus reformandam, Germaniamque componendam, Concilium Tridenti spondisset, paratum sese offerre, tamquam obsequentem Ecclesiæ filium illi parere; adeoque præsentibus ibi Episcopos rogare, vt Tridentum redirent: id verò recusari non posse, cum & ipsi & Pontifex morbi præsentis suspitione sublatâ reditum sæpius exhibuissent, modò Protestantes huiusmodi Synodo se subiicerent, quod iam illi præstabant. At si Patres abnuerent, se Cæsaris Procuratores eius nomine denuntiare, illorum profectionem Tridento, omnemque subsequutam actionem irritam esse. Eos Episcopos, utpote à Pontificis Romani nutu pendentes, ac de rebus Germanicis parum edoctos, non posse leges illi nationi accommodatas sancire: responsionem, quam Patres Pontifici reddiderunt, fuisse fucò ac figmentis plenam, & nullâ ratione nixam. Vt cumque res cederet, statuisse apud se Cæsarem, calamitates propulsare, quæ culpâ negligentiaque Pontificis, & illius non legitime coacti cœtus Ecclesiæ imminerebant.

Respondit Legatus: Quæ à Procuratoribus allata fuerant contra suam collegæque dignitatem, contra legitimam translationis rationem, & de securitate ac libertate Tridentina, vera non esse; Deum se huiusce rei testem appellare, eiusdemque rei certas probationes in tempore exhibiturum. Se atque collegam suum veros esse Apostolicæ Sedis Legatos; Cæsarem, quòd Cæsareæ Maiestatis pace diceretur, esse filium, non arbitrum aut magistrum Ecclesiæ: à se igitur ipsum rogari, vt mutato consilio illi Synodo faueret, eiusque perturbatores reprimeret, memor, huiusmodi homines, quacumque dignitate præditos, pœnis grauissimis subiaceret. Verum quid-

quid

quid tandem contingeret, & quicumque ipsis terror obiectaretur, numquam se libertati dignitatique Synodi & Ecclesiæ defuturos; quin se vnâ cum Patribus paratissimo animo martyrium potius subituros, quàm consentirent exemplum induci, quo laicorum potestas vim inferret Concilio, ei que libertatem adimeret. Sed quoniam Procuratorum libellus fuerat prolixior, redirent quarto post die responsum accepturi; quod si tunc illi non adessent, nihilominus responsum in lucem publicam proditurum. Voluit tamen Montanus, etiam ex prudentiorum consilio, per hæc quæ diximus verba responsum tunc reddere, quia<sup>s</sup> præuidebantur Procuratores minimè redituri, quippe quibus fatis erat mandata Cæsaris expleffe: ac reuerà postridie manè discesserunt. Porrò cum fatis intelligeret Legatus, longè laxiorem ab auribus dari veniam linguæ, quàm ab oculis calamo; vbi opus fuit in publicas tabulas ea quæ dixerat referre, multa refecuit ex iis, quæ per æstum sermonis protulerat, præcipuè verò quidquid contemptum aut aculeum in Cæsarem præ se ferre videretur. Etenim in huiusmodi pugna quidquid oppugnantem lædit, debilitat non confirmat oppugnati defensionem.

6 Cum autem Patres consultius pleniùsque se responsuros recepissent vigesimo mensis die, responsonis exemplar elaborauit Legatus, de quo die decimâ nonâ diu deliberatum est: & pro eo quod euenire solet inter varia hominum ingenia, animorumque affectiones in re tam lubrica, cunctæ ferè syllabæ obiectis difficultatibus agitata sunt. Quare id consilij initum est, vt aliquot Episcopi ex variis nationibus legerentur, qui studerent pro sententiis quas audierant responsum componere, ac postea referrent. Verumtamen hi postmodum reputarunt, sibi cum potentiore rem esse; adeoque posse verba singula causæ potius officere quàm prodesse, quod & illi seu causam seu colorem nouæ indignationis præberet, & vulgo, semper ad obtrectandum pronò, argumentum censuræ, quâ vel modestiam vel prudentiam carperent: non deesse alios agendi modos, non minùs quidem efficaces, sed minùs periculosos, quia minùs solemnes, quibus causam suam in luce publica tuerentur. Quapropter post accuratam quatuor horarum deliberationem, concordantes in hæc breuissima dicta responsonem coarctarunt: *Sacrosancta Synodus, cuius auctoritas ac potestas legitima in dubium renocari non potest, respondet: Cum ea omnia que tuo nomine exposita nobis sunt, ab omni ratione dissentiant, simulq; pio & Catholico inuictissimi Cæsaris animo repugnare videantur, sibi certò persuadere, ea vel absque mandato Cæsaris, vel ab eo ipso perperam de rebus edocto fuisse profecta: atque ita mandauit*

Pars II.

T

tibi

g Litteræ  
Montani ad  
Farnesium,  
17. Ianuar.  
1548.

1548. *tibi significari, non tamen resiliiri à cautionibus, quas in Cætu diei decima sextæ huius mensis adhibuit. Hæc eadem responsio post exquisitum examen, in generali conuentu, die vicefimâ habito, comprobata est: ac denuò post meridiem Patres omnes conuenere, vt eam Cæsaris Procuratoribus redderent: sed illos vsque ad noctem frustra ibi prætolati, omnia referri in Acta per scribas iusserunt, & quòd per Concilium non steterat, quò minus promissa responsio redderetur. Tantum studij vel summi mortalium impendunt ad eos conficiendos colores, quibus ipsorum causæ tamquam æquæ populorum oculis depingantur, cum intelligant, quemadmodum populus reipsâ cuiusuis Principis potentia est, ita pariter cuiuslibet Principis iudicem esse.*

## C A P V T XII.

*Ceruini reditus. Datum à Legatis Pontifici consilium Synodi suspendendæ. Iterata à Mendoza in Senatu contestatio.*

a 22. Ianuar.  
ex Actis &  
Diar.  
b Litteræ  
Masseij ad  
Ceruinum,  
23. Ianuar.  
1548.  
c Litteræ  
Ceruini ad  
Masseium,  
26. Ianuar.  
1548.

**B**Iduo planè post habitum cætum de quo diximus, rediit Bononiam<sup>a</sup> Ceruinus, quem denuò per litteras consuluit Pontifex<sup>b</sup> ob nouas rerum condiciones. Perspectum fatis erat, continuationem Synodi cum ea indignati Cæsaris repugnantia perinde futuram, ac si Ecclesia quasi sub ardenti Sirij meridie irrigaretur, vnde non alimentum, sed vstionem traheret. Concilium diutius otiosum, tamquam rem, quam fieri nec posse nec debere constabat, semper Legati vituperauerant. Idcirco, cum delecti Romæ Consultores solum censuissent, multos Patrum Bononiâ vocandos esse ad Pontificem de rebus edocendum, Legati animosiora consilia, quæ alias significauerant, declinantes, & longè alia mentis acie pericula schismatis tunc impendentia, quàm prius remota, spectantes, suspensionem suadebant: aliâ ratione, aiebant, numquam subtractum iri Cæsari titulum, quem obtendebat, expetendi in vrbe Tridentina Concilij, quippe ibi semel legitimè conuocati, nec vnumquam, prout ipse contendebat, inde legitimè digressi. Quod si fortè eâ positâ suspensione idem Cæsar vrgeret, Ecclesiæ opus esse Concilio, cuius conuocationem vbi negligeret Pontifex, munus illius conuocandi ad se deuolui; statim hunc lapidem amotum iri, præcisâ extemplò à Pontifice suspensione, & Synodo vel Bononiæ repositâ, vel Romæ coactâ. Quoniam autem Mendoza demandatum fuerat, vt Senis Romam remigraret ad acriorem in Senatu contestationem iterandam; Pontifex pariter Legatos consuluit de re-  
spon-  
sione